

REFERAT FRA MØTE I FAGRÅDET FOR NORM 24. MARS 2015

Til stede: Dag Harald Skutlaberg (HUS), Martin Steinbakk (FHI), Anita Kanestrøm (SØF), Thea Bergheim (OUS, NITO), Aasmund Fostervold (SUS, NFMM), Jon Birger Haug (SØF, NFIM), Anne-Sofie Furberg (NORM), Gunnar Skov Simonsen (NORM, ref.). Frank Olsen (SKDE) deltok på sak 06 / 2015.

Forfall: Knut Eirik Eliassen (ASP, NFA)

Sak 01 / 15 Godkjenning av referat, innkalling og saksliste

Det ble påpekt en mindre feil i referatets sak 19 / 14 om JPI – AMR der ”Strategic Advisory Board” skal rettes til ”Scientific Advisory Board”. For øvrig ble referat, innkalling og saksliste godkjent.

Sak 02 / 15 Årsmelding og regnskap for NORM 2014

Årsmelding og regnskap for NORM 2014 ble kort gjennomgått. Fagrådet sa seg enige i at man fortsatt skal skille mellom årsrapporten, som dokumenterer organisering og drift av virksomheten, og NORM/NORM-VET, som har et rent faglig fokus. Det ble foreslått mindre justeringer i årsrapporten ved at det taes inn et avsnitt om fremtidige hovedinnsatsområder. Dette vil fokusere på konkrete arbeidsoppgaver i et 1 – 3 års tidsperspektiv. Videre ønskes det en kort redegjørelse for hovedinnholdet på møter og kongresser der NORM deltar slik at Fagrådet kan få bedre innsikt i denne aktiviteten. Fagrådet hadde for øvrig ingen anmerkninger til årsmelding og regnskap.

Sak 03 / 15 Oppnevning av nye medlemmer / mandat for Fagrådet

Oversikt over fagrådsmedlemmenes oppnevningsperioder og mandat for Fagrådet var sendt ut i forkant av møtet. Aasmund Fostervold (SUS, NFMM) og Jon Birger Haug (NFIM) er blitt nominert som nye representanter for sine respektive foreninger. De er fra årsskiftet 2014 / 2015 oppnevnt av divisjonsdirektør for smittevern (FHI) samtidig med at Dag Harald Skutlaberg (universitetslaboratorium) og Thea Bergheim (NITO) er blitt gjenoppnevnt for en ny fireårsperiode. Det er ikke planlagt utskiftninger i Fagrådet for årsskiftet 2016 / 2017, men første 2-års lederperiode for Eliassen / Skutlaberg går ut ved årsskiftet 2015 / 2016.

Mandatet for Fagrådet ble kort gjennomgått. Virksomheten i NORM er regulert i registerforskriften for NORM og RAVN, men der er ikke Fagrådet nevnt. Derimot angir forskriften at det skal foreligge en skriftlig avtale mellom databehandlings-

ansvarlige (FHI) og databehandler (UNN HF), og i denne avtalen er Fagrådets rolle spesifisert. Det nåværende mandatet er upresist når det gjelder Fagrådets rolle ved utlevering av data fra registeret. NORM har i henhold til forskriften utleveringsplikt, og Fagrådets rolle er derfor å påse at utlevering skjer i samsvar med forskriften slik det er angitt i avtalen mellom FHI og UNN. Også på andre punkter er det behov for mindre justeringer (innledningen er utdatert, bioingeniør nomineres fra NITO etc). Det besluttet derfor at Fagrådet skal forberede en oppdatering til høstmøtet. NORM sentralt skal oversende gjeldende avtale mellom FHI og UNN slik at man kan sikre samsvar i ordlyden mellom de to dokumentene.

Sak 04 / 15 Oppsummering av status for NORM/NORM-VET 2014

De foreløpige resultatene fra 2014 ble gjennomgått. Det ligger an til fortsatt økning av resistensen mot bredspektrede antibiotika hos Gram negative stavbakterier. Det er spesielt bekymringsverdig at forekomsten øker av ESBL og høygradig gentamicin-resistens i *E. coli* og *Klebsiella* spp. fra både blodkulturer og urin. Det er registrert mange isolater med meropenemsone under det nye brytningspunktet for screening mot karbapenemaseproduksjon, men den pågående kvalitetsgjennomgangen tilsier at dette er et uttrykk for lav spesifisitet og ikke reelt økt forekomst av nedsatt følsomhet for karbapenemer. For Gram positive mikrober inkludert MRSA synes situasjonen å være stabil.

Alle deltagerlaboratoriene har fullført innregistreringen av data for 2014 og kvalitetssikringen av resultatene er i full gang. I 2014 utvidet NORM rapporteringen fra referanselaboratoriene for *Neisseria meningitidis*, *Streptococcus pyogenes* og *Haemophilus influenzae* uten vesentlige problemer. Med unntak av *Streptococcus agalactiae* fra St. Olavs Hospital er alle data fra referanselaboratoriene på plass i NORM – databasen. Videre var 2014 det første driftsåret for den nye web-baserte dataløsningen for eNORM. Det har vært et nært samarbeid mellom deltagerlaboratoriene, NORM sentralt, Helse Nord IKT og MICLIS for retting av feil, og omleggingen til ny datamodell har blitt gjennomført uten vesentlige problemer. Fagrådet diskuterte følgende emner for temabokser som kan være aktuelle i årets rapport eller i de kommende år:

- Antibiotikaresistens hos *Chlamydia trachomatis* / *Mycoplasma genitalium* v/Einar Nilsen og Harald Moi
- Resistensbestemmelse av anaerobe bakterier v/Martin Steinbakk
- Resistensbestemmelse av *Helicobacter pylori* v/Astri Lervik Larsen
- ESBL hos nyfødte og pårørende v/Iren Løhr
- ESBL bærerskap utenfor sykehus v/Arne Søråas
- Antibiotikaresistens hos *Haemophilus influenzae* v/Dagfinn Skaare

- Antibiotikaresistens hos urinveispatogener v/Linda Strand
- Måling av antibiotikabruk i sykehus v/Ragnhild Raastad og Jon Birger Haug
- Metoder for måling av antibiotikabruk utenfor sykehus v/Pål Haugen
- Antibiotikaresistens i et evolusjonsperspektiv v/Pål Johnsen
- Ciprofloxacinbruk i allmennpraksis v/Mark Fagan

Forslagene taes med inn i det videre arbeidet med årets rapport.

Sak 05 / 15 Forskningsmidler fra NORM.

Evaluering av rapporter for 2014 og utlysning av midler for 2015

Fagrådet hadde i forkant av møtet gjennomgått rapportene fra prosjekter som tidligere har mottatt støtte. De alle fleste prosjektene har enten brukt midlene i henhold til søknad eller planlegger aktiviteter i 2015. Prosjekter med avsluttet regnskap vil motta mail med bekreftelse på sluttoppgjøret og forespørsel om publikasjon av materialet. Støtte til forskningsprosjekter forutsetter at NORM nevnes som finansieringskilde ved senere publikasjon. Publikasjonslisten over NORM-prosjekter på nettsiden er ikke blitt oppdatert, men dette vil bli gjort. Enkelte prosjekter er enten avlyst eller avsluttet uten at tildelte midler er brukt opp. I slike tilfeller vil søker bli bedt om tilbakeføring av midler da det ikke er akseptabelt å benytte forskningsstøtten til utgifter utenfor den opprinnelige søknaden. Mottagere som ikke har innsendt skjema vil bli anmodet om å rapportere i løpet av kort tid eller umiddelbart tilbakebetale forskningsstøtten. Endelig ble det presisert at Fagrådet ikke vil akseptere at tildelte forskningsmidler brukes til inndekning av overhead eller utgifter til private forvaltningsordninger.

Utllysning for 2015 vil bli gjennomført på vanlig måte under forutsetning av at budsjettet gir rom for tildeling av midler til dette formålet.

Sak 06 / 15 Presentasjon av NORM-data på internett

NORM sentralt har over det siste halvåret arbeidet med løsninger for presentasjon av NORM-data på internett. Man har i utgangspunktet ønsket en løsning svarende til EARS-Net der brukeren kan gjøre valg mht mikrobe, antibiotikum og årstall og få resultatene presentert som kart, kurver og tabeller. Frank Olsen fra SKDE (Senter for klinisk dokumentasjon og evaluering) viste løsningen som er valgt i Norsk helseatlas. Det er etablert en første pilotversjon for resistensdata der man ved en årlig eksport fortolker de kvantitative data til SIR-kategorier. Deretter presenteres fargekodede intervaller for andel R eller R+I for geografiske enheter svarende til de opprinnelige fem helseregionene (sør, øst, vest, midt og nord) foruten en egen hovedstadsregion. Bakterieisolatene knyttes til region ut fra postnummeret på pasientens bostedsadresse slik at funnene blir lokalisert uavhengig av undersøkende laboratorium.

Fagrådet stilte seg positive til det påbegynte arbeidet og kom med kommentarer og forslag til den videre utviklingen av prosjektet. Det gjenstår fortsatt mye, men man håper å legge ut en første versjon innen utgangen av 2015.

Sak 07 / 15 Nasjonal konferanse for antibiotikaresistens og infeksjoner i helsetjenesten (Antibiotikakonferansen) 10. – 12. november 2015

Antibiotikakonferansen ble arrangerte for første gang i 2014 som et samarbeid mellom NORM, ASP, KAS, K-Res, MRSA referanselaboratoriet og NOIS/FHI. Arrangørene var stort sett fornøyd med konferansen i 2014 og har startet arbeidet med et tilsvarende møte i 2015. Et klart forbedringspunkt fra 2014 er å unngå møte-kollisjon for smittevernleger som gjerne vil delta på sesjoner om sykehusinfeksjoner (NOIS) og styring av antibiotikabruk (KAS). Videre er det ønskelig å få en sterkere deltagelse fra det veterinærmedisinske miljøet. Programkomitéen har hatt sitt første telefonmøte og det er foreløpig fremmet forslag om følgende hovedinnlegg med forslag til internasjonale foredragsholdere:

- Tiltak mot spredning av multiresistente Gram negativer i sykehus (Andreas Vos)
- Antibiotikastyring i primærhelsetjenesten (Paul Little)
- Antibiotikaresistens i miljøet (Joakim Larsson, Bruno Gonzales-Zorn)
- Overvåking av antibiotikaresistens – past, present and future (Hajo Grundman)

Man vil i tillegg legge opp til kortere norske innlegg på spesifikke tema. Fagrådet ga sin tilslutning til det foreslåtte opplegget.

Sak 08 / 15 Antibiotikadagen 18. november 2015

Nasjonalt folkehelseinstitutt har ansvar for den norske deltagelsen på Den europeiske antibiotikadagen 18. november. Martin Steinbakk orienterte om planlagte aktiviteter der man i 2015 vil legge til rette for aktiviteter over hele landet gjennom nettverket av vitensentre.

Sak 09 / 15 Oppdatering om EARS-Net

Det ble gitt en kort oppdatering om status for EARS-Net på europeisk nivå. Overvåking av *Acinetobacter* vil bli opprettholdt ut fra den epidemiologiske situasjonen i Sør- og Øst-Europa. Det er fortsatt ikke avklart hvordan man skal sikre enhetlig rapportering av penicillinfølsomhet for pneumokokker. Endelig arbeides det med innføring av felles sykehuskoder for EARS-Net (resistensovervåking), ESAC-Net (overvåking av antibiotikabruk) og HAI-Net (overvåking av sykehusinfeksjoner) slik at man kan koble data fra de tre registrene. Fra og med 2014 vil laboratoriet i Haugesund leverer data til EARS-Net slik at

samtligje medisinsk mikrobiologiske laboratorier som undersøker systemiske isolater nå er inkludert. Norge er med dette et av de meget få land som har full tilslutning til EARS-Net.

Sak 10 / 14 Eventuelt

- WHO Global Action Plan er vedtatt i styret for WHO og vil bli fremlagt for World Health Assembly i mai. Som en følge av dette er Norge forpliktet til å etablere en nasjonal strategi mot antibiotikaresistens.
- Stortinget har etter dokument 8 – forslag vedtatt at regjeringen skal lage en tverrsektoriell handlingsplan med det formål å redusere det totale antibiotikaforbruket i Norge med 30 % innen 2020. Utkast til en slik handlingsplan skal foreligge senest 31.07.15.
- Fagrådet ønsker å sette fokus på lokal rapportering av resistensdata. Det ble ikke tid til å diskutere dette nærmere, men NORM sentralt ble bedt om å gjøre en kartlegging av lokal resistensrapportering til fagrådets møte høsten 2015.

Fagrådets møte høsten 2015 planlegges til mandag 19. oktober (ettermiddag) og tirsdag 20. oktober.

Tromsø 26.03.2015